

Tahi (483), nego znani krvoses hrvatskih in slovenskih kmetov se je imenoval *Ferenc Tahi*. Ako sta urednika pojasnila staro utež «libro», naj bi isto storila še z «lotom» (371). «Mršav» ni sinonimni izraz za «suh» (484).

Skrbna izbira iz Erjavčevih spisov nudi dobro sestavljeno čitanko. Osmerice Andersenovih pravljic bi ne bil sprejel v zbirko, ker je izvirnega blaga v izobilju; sloveči Danec pa zasluži novo, bogatejšo «kitico» v posebni mladinski knjigi. Ako sta med potopise uvrstila tudi «Gostbo v Mazinu», mi je neumljivo, zakaj sta spis na devetih mestih občutno pristrigla, ne da bi to nepotrebno «čiščenje» tudi označila. Vse hvale vredno pa je, da sta urednika v jezikovnem oziru pustila v veljavi prvotni Erjavčev slog in se nista ravnala po Levčevem «moderniziranju».

J. Š-r.

Fr. Erjavec: Srbske narodne pripovedke. V Ljubljani, 1922. Založila Učiteljska tiskarna. Cena 18.— Din.

Te pripovedke — trideset jih je — je zbral Tihomir Ostojić. L. 1911. jih je «Matica Srpska» v Dubrovniku izdala kot zbirko «Srbske narodne pripovijetke». To so prav čedne pravljice, ki jih bodo otroci gotovo zelo veseli. V čudovitem čaru pisane pravljicne domišljije mehko dehti najlepši svet otroške mladosti. Zato so pravljice dragocen dar, ki se ga otrok nič manj ne razveseli kakor kakšne pravljubke igrače. No, saj z igračami si tako ustvarja tudi sam najlepše pravljice. Konjički mu govorijo in psički ga razumejo, ptički ga vabijo in oblaki ga nosijo bogve kam, a z vozički potuje daleč v kraljevski grad, ki nima ne oken ne vrat...

Skoraj vse tele pripovedke mi je že pripovedovala moja mati. Oj, koliko sem jih hotel slišati večer za večerom! In koliko mi jih je pripovedoval stari Repnikov oče! Na stotine jih je poznal. A ko mi ni znal nobene nove več povedati, sem se lotil stare Preskarice. Ali jih je znala! Najlepša se mi je zdela tista, kako «hudič Trbovlje trese». Sicer so bile vse njene pripovedke močno podobne pripovedkam Repnikovega očeta. Morda jih je ravno on tudi že njej pripovedoval? sem včasih posumil.

Tako se mi tudi te srbske pripovedke zde nekoliko anektirane. Zakaj težko je reči, kaj je res pristno, a kaj je od drugod. Saj se mi prav zdi, da sem pred leti bral skoraj prav takele povesti v zbirki «Die deutschen Märchen». Tudi takrat sem Nemcem odrekal lastninsko pravico do njih.

Ali to bi bila razprava zase.

Meni se v tem slučaju predvsem zdi, da bi bilo v času, ko toliko govorimo o narodnem in celo o jezikovnem edinstvu, treba načelno govoriti, ali so nam prevodi iz srbskega in hrvatskega slovstva res potrebni ali ne. Dejstvo je, da hrvatske ali srbske matere drugače govorijo s svojimi otroki nego slovenske. Jezika nas uči mati, ne šola ali celo — politika! Dejstvo je nadalje, da je med srbohrvaščino in slovenščino poleg različnega sloga tudi dokaj jezikovnih razlik. Zato bi nemara bilo opravičljivo, da prevajamo. Prevodi iz srbščine ali hrvaščine bi bili potrebni; še potrebni vsaj za tiste Slovence, ki so slovstveno in slovnično manj zvedeni.

Ali izvirnik tudi v najboljšem prevodu dosti izgubi. Prekrasne melodijskosti in mehke srbskega pravljicnega sloga in jezika ni mogoče prevesti. Zato nam morajo prevodi biti na moč dobri, drugače se prava vrednost in posebna poezija izvirnika res kaj lahko zabrišeta ali celo čisto izgubita.

Jezik se ne dá umetnjačiti; ne dá, ker je zelo tenkočuten organizem, ki mu je vsaka nenaravnost onečaščačoča posiljenost.

Jezik, iz katerega prevajam, moram prav dobro poznati, in jezik, v katerega prevajam, moram pošteno obvladati. Brez tega ni nič. Pa dar in čut za to moram imeti.

V pričujočem prevodu sem dobil besede, ki jih je prevajalec kratko-malo prepisal iz srbščine namesto poslovenil. N. pr. Zaista, životinja, oprostiti se (nam. posloviti se), nožice (nam. škarje), po lahko (nam. počasi, nalahko = srb. p o l a k o) in dr. — Medveda, volka in risa izvirnik v neki pripovedki najbrž imenuje »čuvare«, in ti »čuvvari« so v prevodu — »psi«. »Nečasna sila« je prevedena v — »nečastno silo« (nam. p e k l e n s k o silo). Na str. 17. stoji tale stavek: »Jarec se predstavi in zbeži.« Kaj je to? V izvirniku najbrž stoji: »J. se prestravi...« »Prestraviti se« pomeni po naše »prestrašiti se«! V zmislu pripovedke se je jarec prestrašil in zbežal! (Prevajalec je izjavil, da je ta pasus tiskovna pomota.)

Bojim se, da bi zasledil še hujših netočnosti, če bi imel tudi izvirnik pred seboj.

Srbi radi pišejo nekak kompliciran slog, ki se zdi neslovanski, zato okoren in lesen za naš jezikovni čut. Pošteno in jasno obliko mu damo, če takšne stavke v prevodu delimo in uredimo.

Tega se mora prevajalec zavedati!

»G a z e č e m u s n e g m u z a č n e t e č i k r i z n o s a« (str. 66.) je morda francosko in italijansko, — slovansko, slovensko ni! Na str. 77. v 2. odst. se mešata glagolski pretekli in sedanji čas pripovedovanja. Slovenščina tega ne pozna in ne mara! Odvisnovprašalni stavki se v slovenščini ne začenjajo s »če«; namesto »če« je pravilno samo »ali«. Napačno je torej: Pazi, če uhaja; ne vem, če...; Bog zna (!), če...! Ko berem: »Obe očesi«, précej mislim na dve kurji očesi, na dve krompirjevi ali trtini očesi, nikakor pa ne na obe oči živega bitja! »Pa bi šla med volke« (str. 121., 6. odst.) je dva-krat slabo. Stavek bi se moral glasiti zaradi svojega predpreteklega pomena in zaradi boljše oblike: »Pa bi bila šla med volkove.« Na str. 180., 4. odst., 2. vrsta, bi se stavek moral začeti: »Mačcha... nam.: Hčerka...«

Prevajalec je priden delavec v reproduktivnem in kompilacijskem slovstvu. Srbščine, ki je ne zmore še popolnoma, naj bi se zaenkrat ne loteval. Če odštejem napake, ki sem jih podčrtal, je s to knjigo dal naši mladini vendarle lep dar. Zakaj vsaka knjiga pravljič je zvezek čiste poezije. *Ivan Zorec.*

Fr. Prešeren: Antologija. Uredio i predgovor napisao dr. Joža Glonar. Zagreb. Narodna knjižnica. 1922. (Naši pjesnici II.) 72 str. Cena nevezanemu primerku 5 Din.

Uredništvo »Narodne knjižnice« v Zagrebu se je lotilo hvalevredne naloge, predstaviti širji publiki »naše pesnike«. Da ne prišteva k našim pesnikom samo srbskih ali hrvatskih, izpričuje zvezek, ki je sledil antologiji iz Preradovića ter prinaša antologijo iz Prešerna.

Problem, kako taki hrvatski in srbski publiki, ki po slovenskih knjigah navadno ne sega, predložiti slovenskega Prešerna in ne prevodov iz Prešerna, je rešil urednik dr. Glonar po mojih mislih vsaj v principu srečno: tekst je tu in tam moderniziral, vendar ne tako, da bi delal Prešernu preveč sile; Prešernovo akcentuiranje je izpremenil po potrebah krogov, katerim je knjiga namenjena; dodal je nekaj opomenj, na kaj je treba Hrvat ali Srbu pri čitanju slovenskih tekstov posebno paziti, in pa tolmač tistih besed v antologiji, ki bi publiko »Narodne knjižnice« po sodbi Glonarjevi specijalno motile.

Izbira pesmi sama dela name vtis, da je urednik malo prerigorozno iskal tekstov, ki bi naj bili publiki »Narodne knjižnice« lažje razumljivi. V enem slučaju je tudi prekoračil namen antologije iz Prešerna; publiko »Narodne knjižnice« opozarja zelo prozorno na obstoj epične slovenske narodne